

AVRUPA'DA GÖÇ VE MÜLTECİ OLGUSU

DİASPORA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

Ocak 2016 Raporu
Yazan: Zehra HOPYAR

AVRUPA'DA GÖÇ VE MÜLTECİ OLGUSU

ÖZET

II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan uzun soluklu göç dalgası ve en ciddi mülteci krizi Suriye iç savaşının neticesinde gerçekleştiği söylenebilir. Buna rağmen AB ülkeleri yaşananlardan en az etkilenme politikasını sürdürmektedir. Fakat 2015 yılı itibariyle Avrupa'ya da sıçrayan göç dalgası Avrupa Birliği'ni(AB) ve birliğin güçlü devletlerinden olan Almanya'yı müzakere masasına oturtmayı başarmasına rağmen halen içinde bulunulan karmaşık ve değişken süreç devam etmektedir.

Bu raporun amacı, göç olgusu özelinde bazı terimleri açıklamaya çalışmak, AB'nin ve AB üyesi ülkelerin söz konusu göç dalgası karşısında takındıkları tutumları örneklendirmeye çalışılarak bu tutumların uluslararası hukuk çerçevesinde değerlendirilmesini içermektedir.

GİRİŞ

Göç, basitçe, süresi ve nedeninden bağımsız yer değiştirme hareketidir ve insanlığın en eski tarihlerinden bu yana devam etmektedir. Savaş, doğal afet ve kıtlık gibi nedenlerle insanların yaşadıkları yerden ayrılmak zorunda kalmaları neticesinde ortaya çıkan göç **zorunlu göç** diye isimlendirilirken; bireylerin göç etmeye kendilerinin ekonomik, eğitim, aile birleşimi vb. gerekçelerle karar verdiği hareket ise **gönüllü göç** olarak adlandırılmaktadır. Daha farklı ve derin birçok göç kavramsallaştırması olmasına rağmen raporun kısıtlılığında ötürü göç kavramının teorik yapısı daha fazla irdelenmeyecektir.

Uluslararası Göç Örgütü'nün Göç Terimleri Sözlüğü'ne¹ göre:

Göçmen: Uluslararası düzeyde genel kabul gören bir göçmen tanımı bulunmamaktadır. Göçmen teriminin, "kişisel rahatlık" amacıyla ve dışarıdan herhangi bir zorlama unsuru olmaksızın ilgili kişinin hür iradesiyle göç etmeye karar verdiği durumları kapsadığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu terim, hem maddi ve sosyal durumlarını iyileştirmek hem de kendileri veya ailelerinin gelecekte beklenenlerini arttırmak için başka bir ülkeye veya bölgeye göç eden kişi ve aile fertlerini kapsamaktadır.

Mülteci (Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) tanıdığı) (United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) : BMMYK'nın tüzüğündeki kriterlere uygun olan ve Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi'ne veya Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolüne taraf olan bir ülkede bulunup bulunmaması veya bu hukuki belgeler uyarınca ev sahibi ülke tarafından mülteci olarak tanınıp tanınmamasına bakılmadan, Yüksek Komiserlik tarafından sağlanan Birleşmiş Milletler korumasından yararlanmaya hak kazananlara verilen addır.

Sığınmacılar: İlgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde bir ülkeye mülteci olarak kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne dair yaptıkları başvurunun sonucunu bekleyen kişilerdir. Olumsuz bir karar çıkması halinde bu kişiler ülkeyi terketmek zorunda kalmaktadır.

Vatansız Kişi: Herhangi bir devletin kanunlarının işleyişi çerçevesinde vatandaş olarak sayılmayan kişilere verilen addır.² (1. Madde) Buna göre, vatansız kişiler vatandaşlığın getirdiği haklardan, devletin sağladığı diplomatik korumadan, ikamet edilen devlette doğal olarak kalma hakkından ve seyahat etmesi halinde ülkeye dönüş hakkından mahrum olan kişilerdir.

Bu bağlamda sığınmacı, başka bir ülkeye iltica etmek isteyen ve bu doğrultuda başvuruda bulunan kişiyi ifade ederken; mülteci, iltica hakkına sahip olan kişiyi tanımlamaktadır. Sığınmacı geçici iken mülteci kalıcı bir statüyü göstermektedir. Vatansız kişiler herhangi bir ülkeye sığınmacı olarak girip iltica ettiklerinde mülteci statüsü kazanabilmektedirler.

AB'NİN MÜLTECİ POLİTİKASININ HUKUKİ ÇERÇEVESİ

1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi, uluslararası hukuk bağlamında AB üyesi ülkeleri bağlayan ve sığınma hakkını temel bir hak olarak tanıyan ilk metindir. Sözleşme özellikle mültecilerin geri gönderilmeme ilkesine vurgu yapması yönünden önemlidir. Ardından AB, 1967'te New York Protokolü'nü onaylamıştır. AB ülkeleri 1985'te Schengen sistemiyle birlikte daha siyasi bütünleşme ve birlikte sorun çözme politikasını benimsemeye çalışsa da göç temelli sorunlarda ortak hareket edememiştir. 1999 yılında yürürlüğe giren Amsterdam Anlaşması ile AB vatandaşlığına vurgu yapılarak, ortak dışişleri ve güvenlik politikasıyla birlikte üye ülkeler arasında sınır kontrollerini kaldırmak amacıyla Schengen AB hukukunun parçası haline

² Vatansız Kişilerin Hukuki Statüsüne İlişkin BM Sözleşmesi, 1954, http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktaraflioz/bm/bm_14.pdf, E.T:28.01.2016

getirilmiştir. 1999'dan bu yana Avrupa Ortak Sığınma Sistemi'ni kurmaya çalışan AB, mültecilerle ilgili ortak bir politika oluşturmayı amaçlamaktadır.

Cenevre Sözleşmesi'nden sonra AB'nin mülteci politikasını şekillendiren uygulamaların tamamı Dublin Sistemi olarak adlandırılmaktadır. 1997'de yürürlüğe giren Dublin Yönetmeliği'nde AB üyesi ülkelere yapılan mülteci olma başvurularının incelenmesinden sorumlu üye devletin belirlenmesiyle ilgili kriterler yer almaktadır. Bu anlaşma 2003 yılında yerini Dublin II'ye bırakmıştır. Buna göre, sığınmacılara AB topraklarına ilk ayak bastıkları yerde sığınma başvurusunda bulunma hakkı vermektedir. Fakat bu durum Akdeniz ve Ege üzerinden kuzey Avrupa ülkelerine gitmek isteyen sığınmacıların Yunanistan, İtalya, İspanya gibi ülkelerde toplanmasına neden olmaktadır. Artarak devam eden göç ilgili ülkelerin şikâyetlerini artırmış ve onları, sınır güvenliğini sağlayan bir birlik oluşturmaya teşvik etmiştir. Frontex adı verilen bu birlik, Avrupa'nın dış sınırlarını korumakla görevlendirildiğinden sığınmacıların sınırlardan geçmesine izin verilmediği askeri operasyonlar düzenlemektedir. Ekim 2013'te İtalya'nın Lampedusa Adası yakınlarında yüzlerce mülteciyi taşıyan teknenin batmasıyla³ yaşanan kayıplar, söz konusu birliğin varlığının bir kez daha sorgulanmasına neden olmuştur. Ayrıca Dublin II ile tanınan, sığınmacıların AB topraklarına ilk ayak bastıkları yerde sığınma başvurusunda bulunabilme hakkı sınırdaki AB ülkelerinin sorumluluğuna terk edilmiştir. Bu durumdan duyulan rahatsızlıklar zaman zaman dile getirilse de, bu düzenlemenin kuzey ülkeleri tarafından kendi çıkarları doğrultusunda kullanıldığı söylenebilir.⁴ Frontex dışında Dublin sistemindeki diğer iki birim ise, Avrupa İltica Destek Ofisi (The European Asylum Support Office/ EASO) ve EURODAC'tir. EASO, ortak bir iltica sisteminin oluşturulmasında görevliken; EURODAC, 14 yaşından büyük sığınmacıların parmak izlerinin alınarak kimliklerinin kayıt altına alınmasıyla oluşturulan bir sistemdir.

Yaşananlar, sorunların teknik yetersizlikler gibi gösterilmeye çalışılmasına rağmen asıl meselenin siyasi sebepler olduğunu düşündürür. Ayrıca sorumluluğun sadece AB'nin sınır ülkelerinin omuzlarında olması ve diğer ülkelerin bu tür yasal düzenlemeleri referans göstererek sorumluluk almaktan kaçınmaktadırlar.⁵

³ İtalya Açıklarında Tekne Faciası, <http://www.hurriyet.com.tr/italya-aciklarinda-tekne-faciasi-24841393> , E.T: 05.02.2016

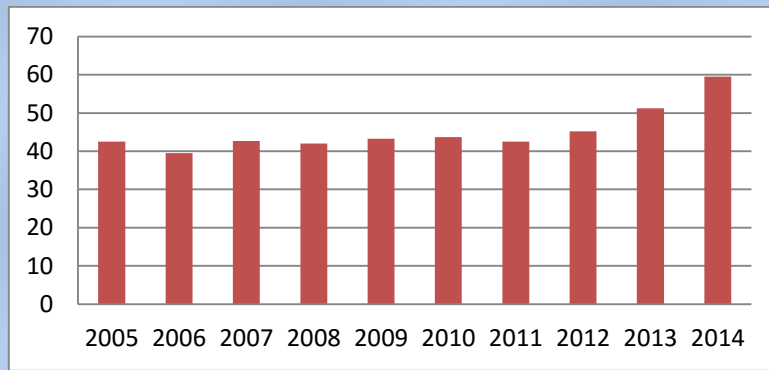
⁴ Bulgaristan, iltica başvurularını düzenleyen Dublin Sözleşmesi'nin uygulanmasının imkansız olduğunu savunarak sözleşmede değişiklik istedi, <http://tr.sputniknews.com/avrupa/20150910/1017666130.html#ixzz3zKpLtmPy>, E.T:05.02.2016

⁵ AB Dublin anlaşmasını sessiz sedasız askıya aldı, <http://www.dunyabulteni.net/avrupa/338933/ab-dublin-anlasmagini-sessiz-sedasiz-askiya-aldi> , E.T: 05.02.2016

AB'NİN MÜLTECİ POLİTİKASI VE MÜLTECİ EKONOMİSİ KAVRAMI

Arap Baharı öncesinde iç savaş veya siyasi istikrarsızlıklarla boğuşan Irak, Afganistan gibi ülkelerden başlayan göç dalgası Arap Baharı sonrasında yaşanan iç savaşlarla ciddi bir hal almıştır. Aşağıdaki grafikte de görülebileceği gibi Birleşmiş Milletler'e (BM) göre savaş ve benzeri sebeplerle evlerini terk etmek zorunda kalan insan sayısı 2014 yılı sonunda 60 milyona ulaşmıştır.⁶ Bu rakamın II. Dünya Savaşı'ndan beri ilk kez bu seviyede olduğu düşünüldüğünde, durumun vahameti daha iyi anlaşılacaktır.

TABLO 1: DÜNYA GENELİNDEKİ MÜLTECİ SAYISI (milyon)

Ortadoğu'daki katliamlardan kaçan yüzlerce mülteci Akdeniz ve Ege Denizi üzerinden Avrupa'ya geçebilmenin yollarını aramaktadır. Bunların çoğu illegal geçişler olduğundan yapılan yolculuklar riskli ve bu insanların hayatları insan tacirlerinin vicdanına kalmaktadır. BM'in UNHCR adlı mülteci örgütü geçtiğimiz yıl içinde, denizde ölen veya kaybolan insan sayısının 3.735 olduğunu açıklamıştır.⁷ Fakat gerçekte hayatını kaybeden ya da kaybolan sayısının bunun çok daha üstünde olduğu düşünülmektedir.

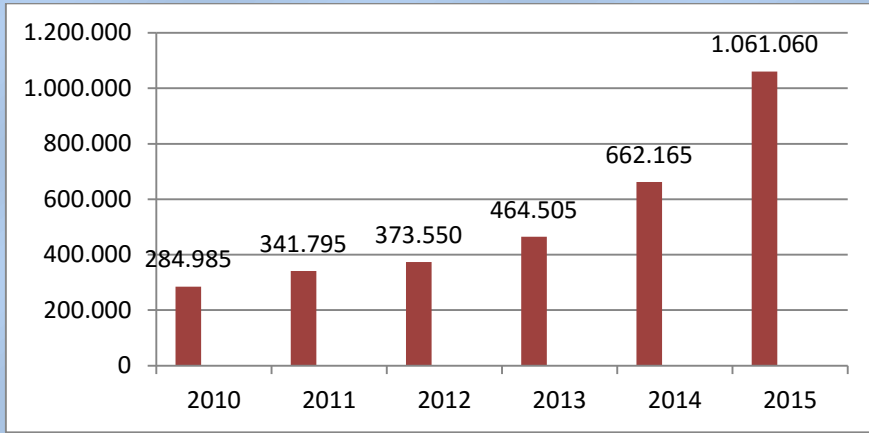
Başlangıçta Türkiye, Lübnan, Ürdün gibi ülkeler mültecilerin büyük bir kısmına kapılarını açmıştır. Fakat bilhassa 2015 yılı itibariyle Avrupa'ya geçişlerin artması, muhatap ülkeleri sorun hakkında çözüm bulmak zorunda bırakmıştır. 2015'in yaz aylarına kadar Ortadoğu'daki sığınmacı akınını Türkiye, Lübnan gibi ülkeler karşıladığından Avrupa etkilenmemiştir. 4 milyon Suriyeli sığınmacının 1.805.255'i Türkiye'de, 1.172.753'ü Lübnan'da 249.726'sı Irak'ta, 629.128'i Ürdün'de bulunmaktadır.⁸

⁶ Dünya 60 milyona seyirci, <http://www.aljazeera.com.tr/interaktif/dunya-60-milyona-seyirci>, E.T: 03.02.2016

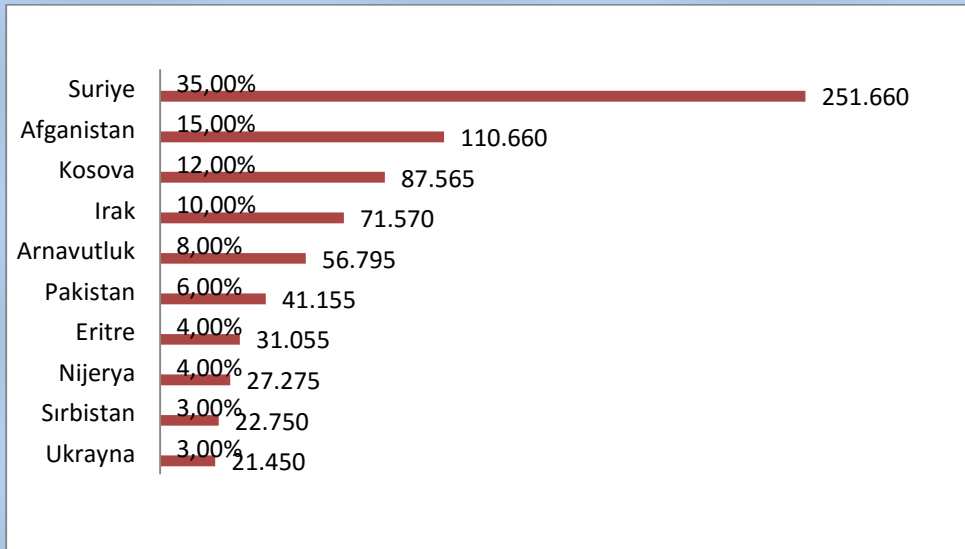
⁷2015'te Türkiye'den Yunanistan'a 844 bin mülteci gitti, http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/12/151230_turkiye_gocmen_yunanistan, E.T: 03.02.2016

⁸ Suriyeli sığınmacılar 4 milyonu aştı , <http://www.aljazeera.com.tr/haber/suriyeli-siginmacilar-4-milyonu-asti>, E.T: 05.02.2016

TABLO 2: AB ÜYESİ ÜLKELERE İLTİCA BAŞVURULARININ SON BEŞ YILA DAĞILIMI⁹

TABLO 3: AVRUPA'YA BAŞVURAN MÜLTECİLERİN UYRUKLARINA GÖRE DAĞILIMI¹⁰ (EKİM 2014-EKİM 2015)

Krizin zamanla Avrupa'yı etkilemesi AB ülkelerinin bu konudaki hukuki mevzuatı yeniden gözden geçirme gereğini ortaya koymuştur. Yukarıda da açıklandığı üzere Dublin sisteminde sığınmacıların hangi ülkeden giriş yaparlarsa o ülkede iltica başvurusu yapabilme hakları, sığınmacıların Yunanistan, İtalya gibi denize kıyısı olan ülkelere yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Bu durum İngiltere, Fransa gibi AB'nin güçlü ülkelerini rahatsız etmese de özellikle Eylül 2015 itibariyle sığınmacıların sayısının artması, onları, sığınmacıların diğer ülkelere de

dağıtılması noktasında anlaşmaya zorlamıştır. Fakat bu gelişme söz konusu ülkelerdeki aşırı sağ partilerin göçmen karşıtlığını da artırmıştır.¹¹

19 Nisan 2015'te İtalya'ya ulaşmaya çalışan sığınmacıları taşıyan teknenin batması¹², Macaristan'ın Sırbistan sınırına tel çekme girişimleri gibi yaşanan bazı olaylar AB'nin diğer ülke vatandaşlarının hayatları hakkındaki duyarsızlıklarını göz önüne sermektedir. Bu girişimlerin soruna yönelik çözümden ziyade sadece AB üyesi bazı ülkelerin sınır güvenliklerini korumaya yönelik politikalarından oluştuğu söylenebilir. Bu doğrultuda geçtiğimiz yılın sonuna doğru Uluslararası Af Örgütü'nün yayınladığı rapor da yukarıdaki cümleyi teyit edecek niteliktedir. Ayrıca raporda AB'nin hayatta kalma umuduyla iltica eden insanlara karşı uyguladığı politika, insan haklarını zedelediği belirtilmektedir.¹³

AB üyesi ülkelerin mülteci politikası hakkında AB'nin en güçlü devletlerinden olan Almanya'nın ön planda olduğu söylenebilir. Uzunca süre diğer büyük AB ülkeleri gibi mülteci krizinde çekimser kalmış olmasına rağmen yaz aylarının sonlarından itibaren artan göç karşısında kapılarını sığınmacılara açmak yönünde bir politika değişikliğinde bulunmuştur. Fakat bu sürecin devamında hem ülke içindeki hem de diğer AB ülkelerinden gelen tepkiler yüzünden değişken bir politika ile karşı karşıya kaldığı söylenebilir. Bu durum AB gibi Almanya'nın ve vatandaşlarının da böyle büyük ve karmaşık bir sorunla mücadele etmeye hazır olmadığını düşündürmektedir

¹¹ Mülteci Yurtlarına Yönelik Saldırıları Arttı, <http://www.dw.com/tr/%C3%BC%C3%A7-g%C3%BCnde-bir-kundaklama/a-18985354>, E.T: 06.02.2016

¹² 700 migrants feared dead in Mediterranean shipwreck, <http://www.theguardian.com/world/2015/apr/19/700-migrants-feared-dead-mediterranean-shipwreck-worst-yet>, E.T: 06.02.2016

¹³ Mülteci Raporu: AB, mültecileri kötü muameleye ve tehlikeli deniz yolculuklarına itiyor, <https://amnesty.org.tr/icerik/2/1736/multeci-raporu-ab-multecileri-kotu-muameleye-ve-tehlikeli-deniz-yolculuklarina-itiyor>, E.T: 06.02.2016

TABLO 4: MÜLTECİLER TARAFINDAN YAPILAN SİĞİNMA BAŞVURULARI
(EKİM 2014-EKİM 2015) ¹⁴

Çoğu Avrupa ülkesi, bilhassa Suriye iç savaşıyla artan, ülkelerindeki mülteci akınından pek memnun görünmemektedir. Fakat bu yaşanan zorunlu değişimin ekonomiye olan katkısı da göz ardı edilmemelidir. Geçtiğimiz günlerde Londra'da Türkiye Araştırmalar Merkezi'nin (CEFTUS) düzenlediği bir toplantıda da dile getirildiği üzere, mültecilerin çoğunun çalışabilecek yaşta ya da önümüzdeki birkaç yıl içinde o yaşlara gelecekleri ve özellikle Avrupa nüfusunun giderek yaşlandığı göz önüne alındığında mültecilere büyük rol düşeceği söylenmiştir.¹⁵ Bunun yanında girişimci mültecilerin ödeyeceği vergiler ile de ülkelerin gelirlerine katkı saylayacağı bu toplantıda dile getirilmiştir.

¹⁴ Eurostat

¹⁵ Suriyeli mülteciler, ekonomik katkı sağlayacak, <http://www.londragazete.com/2016/02/03/suriyeli-multeciler-ekonomik-katki-saglayacak/>, E.T: 05.06.2016

Çok sayıda mültecinin küçük Balkan ülkeleri ve diğer Avrupa ülkeleri için, bu ülkelerin yaşadıkları ekonomik krizle mücadele sürecinde yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda büyük AB üyesi devletlerden yapılan parasal yardımlar ve donanımlı iş gücü potansiyeli bazı sektörlerdeki eksikliği giderme noktasında faydalı olabilecektir.

Avrupa'ya gitmeye çalışan sığınmacılar dünyada bazı sektörlerin de doğmasına neden oldu. Bodrum üzerinden Yunanistan'a geçmeye çalışan mülteciler için oluşturulan can yeleği satışı, her yerde bulunabileceği gibi mültecilere özel indirimlerle de satışa sunulmuştur.¹⁶

OCAK AYINA YANSIMALAR

Ocak ayı boyunca Kasım 2015'te gerçekleştirilen Brüksel Zirvesi'nde konuşulmuş düzensiz göçün kontrol altına alınması konusuna dair gelişmeler yaşanmıştır. Zirve'de bilhassa Türkiye'nin sürece katılmasının sağlanmasıyla olayın olumsuz etkilerinin Avrupa'ya yansımalarının en aza indirilmesi hedeflenerek bunun karşılığında Türkiye'ye maddi yardım, vize muafiyeti ve AB'ye üyelik sürecinde destek olma gibi imtiyazlar sağlanacağı konuşuldu. Fakat bu konuda AB üyesi ülkelerin kendi içinde yaşadığı anlaşmazlıklar beklenen gelişmelerin yaşanmamasına sebep oldu. Türkiye'ye yapılacak maddi yardımda İtalya'nın kendi payını ödemek istememesi, Yunanistan'ın Türkiye'yi sınırları korumamakla, sığınmacıların geçişine göz yummakla suçlaması gibi olaylar¹⁷ süreci olumsuz etkilemiştir.

Aralık 2015'te Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması (GKA), Haziran ayında yürürlüğe girecek ve bunun karşılığında Türkiye, kendi üzerinden kaçak yollarla Avrupa'ya giden göçmenleri geri almayı kabul etmişti. Bu süreçte İsveç, 80 bin sığınmacıyı sınır dışı etmeye hazırlandığını açıkladı¹⁸. Türkiye'nin "güvenli ülke" statüsü alacağını da belirtilmesiyle Hollanda da mültecileri gemilerle geri göndereceğini belirtti.¹⁹

¹⁶ Bodrum'da mülteci ekonomisi oluştu <http://www.a24.com.tr/haber/bodrumda-multeci-ekonomisi-olustu-40037973.html?h=45>, E.T:05.02.2016

¹⁷ Türkiye - AB anlaşmasında 5 pürüz, <http://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiye-ab-anla%C5%9Fmas%C4%B1nda-5-p%C3%BCr%C3%BCz/a-18997510>, E.T:05.02.2016

¹⁸ Sweden sends sharp signal with plan to expel up to 80,000 asylum seekers , <http://www.theguardian.com/world/2016/jan/28/sweden-to-expel-up-to-80000-rejected-asylum-seekers> ,E.T: 05.02.2016

¹⁹ Migrant crisis: Dutch plan for return ferry to Turkey, <http://www.bbc.com/news/world-europe-35426927> , E.T: 05.02.2016

Danimarka, İsviçre ve Almanya sığınmacıların değerli eşya ve nakit paralarına el koyma kararı almasını, sığınmacıların barınma ve bakım masraflarının karşılanmasına bu şekilde katkıda bulunacağı ile gerekçelendirmiştir.²⁰

Almanya için Alternatif (AfD) partisi başkanının verdiği bir röportajda “polis yasadışı yollarla ülkeye giren sığınmacıları gerekirse vurmali”²¹ sözü yankı uyandırmış ve Almanya’da da tepkilere neden olmuştur.

Mülteci olma hayaliyle yola çıkan binlerce insan kaybolmakta ya da ölmektedir. Bugüne kadar en fazla can kaybı Ocak ayında olmuştur. İlegal yolculuklarla ölüm yaşanmayan tek ay Ocak 2015 iken; Ocak 2016’da yaşanan ölümler 2014’ün tamamından ve 2015 yılının dokuz ayından fazla olmuştur.²²

SONUÇ

Yaşanmakta olan mülteci sorunu, 2015 yaz aylarına kadar AB dışındaki birkaç ülkeyi doğrudan etkilemekte iken durdurulamayan göç dalgası önce denize kıyısı olan AB ülkelerini ardından onlar üzerinden Almanya ve diğer ülkeleri etkilemesiyle sorunu bölgesel olmanın ötesine taşımıştır.

Suriye’deki var olan durum göçmen akınının sürmesine neden olacağından krizin boyutları da büyüyecektir. Bunun olumsuz etkisinin görece azaltılması için AB, mültecilerin buldukları ülkelerin toplumlarına olan entegrasyonuna katkıda bulunmalı ve söz konusu insanların ekonomiye katılmalarına fırsat vermelidir.

AB, kendi içindeki eşitsizlikleri kaldırarak, AB üyesi sınır ülkelerin ve AB üyesi olmayan ülkelerin yüklerini hafifletecek ortak bir göç politikasında uzlaşması gerekmektedir. İnsan hakları bağlamında büyük ve ciddi bir sınav içerisinde olan AB’den yapıcı ve duyarlı planlar beklenmektedir.

²⁰ Refugee crisis: Germany follows Denmark and seizes jewellery and valuables from refugees, <http://www.ibtimes.co.uk/refugee-crisis-germany-follows-denmark-seizes-jewellery-valuables-refugees-1539381>, E.T: 05.02.2016

²¹ German police should shoot refugees, says leader of AfD party Frauke Petry, <http://www.independent.co.uk/news/world/german-police-should-shoot-refugees-says-german-party-leader-a6844611.html>, E.T: 05.02.2016

²² Ocak ayı mülteciler için en kara ay oldu , <http://www.milliyet.com.tr/ocak-ayi-multeciler-icin-en-kara-gundem-2187330/>, E.T: 05.02.2016

KAYNAKÇA

Resmi Metinler

- European Statistical System (EUROSTAT)
- Uluslararası Göç Örgütü Göç Terimleri Sözlüğü,
[http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf)
- Vatansız Kişilerin Hukuki Statüsüne İlişkin BM Sözleşmesi, 1954,
http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktaraflioz/bm/bm_14.pdf

İnternet Kaynakları

- 2015'te Türkiye'den Yunanistan'a 844 bin mülteci gitti,
http://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/12/151230_turkiye_gocmen_yunanistan
- 700 migrants feared dead in Mediterranean shipwreck,
<http://www.theguardian.com/world/2015/apr/19/700-migrants-feared-dead-mediterranean-shipwreck-worst-yet>
- AB Dublin anlaşmasını sessiz sedasız askıya aldı,
<http://www.dunyabulteni.net/avrupa/338933/ab-dublin-anlasmasini-sessiz-sedasiz-askiya-aldi>
- Bodrum'da mülteci ekonomisi oluştu <http://www.a24.com.tr/haber/bodrumda-multeci-ekonomisi-olustu-40037973.html?h=45>
- Bulgaristan, iltica başvurularını düzenleyen Dublin Sözleşmesi'nin uygulanmasının imkansız olduğunu savunarak sözleşmede değişiklik istedi,
<http://tr.sputniknews.com/avrupa/20150910/1017666130.html#ixzz3zKpLtmPy>,
- Dünya 60 milyona seyirci, <http://www.aljazeera.com.tr/interaktif/dunya-60-milyona-seyirci>
- German police should shoot refugees, says leader of AfD party Frauke Petry,
<http://www.independent.co.uk/news/world/german-police-should-shoot-refugees-says-german-party-leader-a6844611.html>
- İtalya Açıklarında Tekne Faciası, <http://www.hurriyet.com.tr/italya-aciklarinda-tekne-faciasi-24841393>
- Migrant crisis: Dutch plan for return ferry to Turkey
<http://www.bbc.com/news/world-europe-35426927>
- Mülteci Raporu: AB, mültecileri kötü muameleye ve tehlikeli deniz yolculuklarına itiyor,
<https://amnesty.org.tr/icerik/2/1736/multeci-raporu-ab-multecileri-kotu-muameleye-ve-tehlikeli-deniz-yolculuklarina-itiyor>,

- Mülteci Yurtlarına Yönelik Saldırıları Arttı,
<http://www.dw.com/tr/%C3%BC%C3%A7-g%C3%BCnde-bir-kundaklama/a-18985354>
- Ocak ayı mülteciler için en kara ay oldu, <http://www.milliyet.com.tr/ocak-ayi-multeciler-icin-en-kara-gundem-2187330/>
- Refugee crisis: Germany follows Denmark and seizes jewellery and valuables from refugees, <http://www.ibtimes.co.uk/refugee-crisis-germany-follows-denmark-seizes-jewellery-valuables-refugees-1539381>
- Suriyeli mülteciler, ekonomik katkı sağlayacak,
<http://www.londragazete.com/2016/02/03/suriyeli-multeciler-ekonomik-katki-saglayacak/>
- Suriyeli sığınmacılar 4 milyonu aştı, <http://www.aljazeera.com.tr/haber/suriyeli-siginmacilar-4-milyonu-asti>
- Sweden sends sharp signal with plan to expel up to 80,000 asylum seekers ,
<http://www.theguardian.com/world/2016/jan/28/sweden-to-expel-up-to-80000-rejected-asylum-seekers>
- Türkiye - AB anlaşmasında 5 pürüz , <http://www.dw.com/tr/t%C3%BCrkiye-ab-anla%C5%9Fmas%C4%B1nda-5-p%C3%BCr%C3%BCz/a-18997510>